

Wspólne stanowisko w sprawie możliwości cumowania, wychodzenia, wchodzenia z jednostki pływającej na brzeg, rozpalania ognisk, grilli oraz organizowania innych form wypoczynku wyrażam następujące stanowisko.

W związku z pytaniem i prośbą o interpretację przepisów ustawy Prawo wodne a zwłaszcza jego art. 232 ust. 1 dotyczącego możliwości cumowania, wychodzenia, wchodzenia z jednostki pływającej na brzeg, rozpalania ognisk, grilli oraz organizowania innych form wypoczynku wyrażam następujące stanowisko.

Wskazać należy, że panuje ogólne przekonanie, że 1,5 metrowy pas okalający wodę płynącą jest dobrem publicznym. Teren nad publiczną wodą płynącą wraz z 1,5 metrowym pasem linii brzegowej należy do właściciela działki. Linia brzegowa powinna być ogólnodostępna, ale nie jest to teren publiczny. Ustawodawca w ustawie Prawo Wodne zadbał o możliwość obejścia akwenu dookoła bez konieczności wchodzenia do wody w miejscach, gdzie stoją ogrodzenia poszczególnych działek. Ponieważ wody publiczne w ogromnej większości są dobrem publicznym, dlatego każdy może spacerować linią brzegową czy przybić do brzegu. Każdy może spacerować wzdłuż wody, ale jedynie właściciel działki z linią brzegową wody płynącej ma prawo do spędzania na niej czasu. Półtorametrowy pas przy linii brzegowej może jedynie posłużyć do wyjścia z wody publicznej oraz daje możliwość obejścia akwenu dookoła, tzw. prawo przejścia. Przepisy prawa jednoznacznie określają, że osoby trzecie nie mogą korzystać z przywilejów właściciela – czyli spędzać czasu na działce. Obowiązkiem posiadacza działki z linią brzegową jest nieutrudnianie dostępu, oraz nie odbieranie możliwości wyjścia z wody na brzeg, przespacerowania się brzegiem czy – w wyjątkowych sytuacjach – przybicia do brzegu łódką. Wszelkie tabliczki informujące o zakazie przejścia czy zakazie wstępu postawione na półtorametrowym pasie okalającym wody publiczne są niedozwolone. Teren nad wodą publiczną wraz z pasem linii brzegowej należy do właściciela gruntu. Zdarzają się przypadki, że użytkownicy nadużywają gościnności właścicieli działek nad wodą publiczną. Wędkarze rozkładają swój sprzęt i spędzają nad wodą długie godziny, zapominając że nie jest to miejsce publiczne. Ustawodawca zadbał o równowagę w tej materii – przywilej wypoczywania oraz aktywnego spędzania czasu nad wodą publiczną należy wyłącznie do właściciela danego gruntu oraz osób, którym właściciel pozwoli przebywać na jego działce. Osoby przebywające na posesji wbrew woli właściciela popełniają przestępstwo (jeśli działka jest ogrodzona) lub wykroczenie (w przypadku działki nieogrodzonej), zagrożone karą grzywny.

Podkreślenia wymaga, że wbrew ogólnemu przekonaniu zapewnienie dostępu do wód publicznych jest materią przepisu art. 233 Prawa wodnego, a nie art. 232, który wprowadza jedynie zakaz grodzienia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości 1,5 m od linii brzegu. Na podstawie przepisów art. 233 ustanawiany jest dostęp do wód publicznych, którymi są wody należące do Skarbu Państwa. W myśl przepisów art. 233 ust. 2 właściciel nieruchomości przyległej do wód publicznych jest obowiązany zapewnić dostęp do wody w sposób umożliwiający powszechne korzystanie, jednakże udostępnienie gruntów lub ich części umożliwiających dostęp do wód następuje w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez właściwy organ samorządu (wójt, burmistrz lub prezydent miasta). Właścicielowi gruntu przysługuje w takim przypadku odszkodowanie z budżetu gminy. Ustalenie dostępu do wód może dotyczyć morza, rzek, potoków, strug, strumieni które są własnością Skarbu Państwa. Z jeziorami sprawa nie jest już tak oczywista, ponieważ

jeziora przepływowe są własnością Skarbu Państwa, natomiast jeziora bez odpływu i dopływu wód tj. nie posiadające naturalnych połączeń z innymi wodami mogą być już własnością każdej osoby fizycznej lub prawnej. Ustawa gwarantuje dostęp jedynie do takich jezior, które są własnością Skarbu Państwa. Jeżeli chodzi o zakaz grodzenia są pewne ograniczenia w stawianiu ogrodzenia od strony wody płynącej. Swobodny dostęp do linii brzegowej oznacza, że właściciel działki nad wodą płynącą nie może dowolnie grodzić terenu od strony wody, nie oznacza to jednak, że działki nie można ogrodzić w ogóle. Właściciele działek z linią brzegową mają dwie możliwości – pozostawić działkę ogrodzoną z tylko z trzech stron lub ogrodzić działkę, lecz od strony wody zachować odległość 1,5 m. Prawo Wodne zabrania grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar.

Wskazać również należy, że Prawo Wodne w art. 478 pkt 2 stanowi, że *Kto wbrew przepisowi art. 232 ust. 1 grodzi nieruchomości przyległe do publicznych śródlądowych wód powierzchniowych lub do brzegu wód morskich lub morza terytorialnego, w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, lub zakazuje lub uniemożliwia przechodzenie przez ten obszar – podlega karze grzywny.*” Kwestię praw i obowiązków dotyczących korzystania z wód publicznych szczegółowo reguluje ustawa „Prawo Wodne” z dnia 20 lipca 2017 r. art. 32 ust. 1 stanowi, że *Każdemu przysługuje prawo do powszechnego korzystania z publicznych śródlądowych wód powierzchniowych (...)*”

Warto także wspomnieć, że ustawodawca dokładnie precyzuje, co ma myśli posługując się terminem korzystania z jeziora czy rzeki: i w art. 32 ust. 2 określono, że *”Powszechne korzystanie z wód służy do zaspokajania potrzeb osobistych, gospodarstwa domowego lub rolnego (...), a także do wypoczynku, uprawiania turystyki, sportów wodnych oraz, na zasadach określonych w przepisach odrębnych, amatorskiego połowu ryb.”*

Kolejną sprawą, którą przy okazji należy poruszyć jest korzystanie z pomostów. Pamiętać należy, że to właściciel pomostu decyduje, kto może przebywać na pomoście. Prawo własności nie ma wyłączeń – na pomost nie można wchodzić bez pozwolenia, przebywać, z prywatnego pomostu nie można także łowić ryb. O ile pomost zbudował właściciel (kilku właścicieli okolicznych działek) z zachowaniem niezbędnych procedur, tj. zgłosił budowę pomostu, uzyskał pozwolenie wodnoprawne oraz zawarł umowę użytkowania gruntu pod wodami, może reglamentować dostęp do takiego pomostu. Przepis art. 232 ust. 1. zakazuje grodzenia nieruchomości przyległej do publicznych wód powierzchniowych oraz do brzegu wód morskich, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar, natomiast nie ma zastosowania do urządzenia wodnego, stanowiącego własność określonej osoby fizycznej lub prawnej. Prawo własności jest chronione Konstytucją RP, a zgodnie z przepisem art. 140 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740) właściciel jest uprawniony do korzystania i rozporządzania własną rzeczą z wyłączeniem osób trzecich, i ograniczenie tego prawa może nastąpić jedynie w drodze ustaw. Zatem ograniczenie to nie obejmuje pomostu, bo wyjście na brzeg nie musi się odbywać poprzez pomost. Właściciel pomostu ma nie tylko prawo do korzystania i rozporządzania własnym pomostem, ale ma również obowiązki związane z jego utrzymaniem w należytych stanie technicznym, a ponadto ciąży na nim odpowiedzialność cywilna, gdyby na pomoście zdarzył się wypadek. Z tego powodu właściciel ma prawo zagrozić wejście na pomost i uniemożliwić osobom trzecim korzystanie z tego pomostu.

Właściciel działki, wykonując swoje prawo własności nie może ograniczać – ogrodzeniem, a nawet tabliczką – przysługującego ogółowi prawa dostępu do wód publicznych. Przepis art. 232 Prawa wodnego jest regulacją szczególną, ograniczającą prawo własności nieruchomości poprzez zakazanie właścicielowi gruntów przyległych do powierzchniowych wód publicznych grodzenia nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar. Przedmiotowy przepis umożliwia wyłącznie przechodzenie wzdłuż linii brzegu, a nie jakiegokolwiek inne korzystanie z przedmiotowych gruntów, np. biwakowanie. Na przejście nie jest wymagane uzyskanie zgody właściciela nieruchomości. Pas ten pozostaje własnością właściciela nieruchomości, a za ograniczenie jego praw do użytkowania właściciel nie otrzymuje odszkodowania. Przepis art. 232 Prawa wodnego ma charakter obligatoryjny, a niestosowanie się przez właściciela nieruchomości do zawartych w nim zakazów, stosownie do przepisów karnych Prawa wodnego, jest wykroczeniem. Przypadki takich wykroczeń powinny być zgłaszane do organów ścigania. Przyjmują je także organy administracji publicznej, w szczególności dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej, którzy w ramach kontroli gospodarowania wodami mogą dokonać kontroli przestrzegania przez właścicieli gruntów obowiązków oraz ograniczeń wynikających z przepisów Prawa wodnego – jednakże organy te nie mogą orzekać w takich sprawach – informacje o stwierdzonych nieprawidłowościach muszą zgłosić organom ścigania. Grodzenie nieruchomości w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywanie lub uniemożliwianie przechodzenia przez ten obszar może stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa osób, zarówno próbujących wydostać się z wody na brzeg, jak również poruszających się wzdłuż brzegu.

W tym miejscu należy zaznaczyć, iż przedmiotowy zakaz nie dotyczy grodzenia terenów stref ochronnych ustanowionych na podstawie ustawy Prawo wodne oraz obrębów hodowlanych ustanowionych na podstawie przepisów ustawy o rybactwie śródlądowym. Ponadto, organ Wód Polskich może, w drodze decyzji, zwolnić z tego zakazu, jeżeli jest to niezbędne dla obronności państwa lub bezpieczeństwa publicznego.

Przedstawiając powyższe stwierdzić należy, że nie jest zgodne z prawem korzystanie z linii brzegowej w celu rozpalania ognisk, grilli oraz organizowania innych form wypoczynku biwakowania, grillowania i innego korzystania z gruntu stanowiącego własność właściciela działki posadowionej nad wodą płynącą, możliwe jest wyłącznie wychodzenie i cumowanie ale wyłącznie w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa osób.

Z-ca DYREKTORA
Departamentu Usług Wodnych

Małgorzata Moś

Pełnomocnik Prezesa Wód Polskich
ds. innowacji i turystyki wodnej

Marcin Białek

2021-05-28

Hanna Gościńska

RADCA PRAWNY Wa4231

